

*Голові спеціалізованої вченої ради
Д64.707.03 Національного університету
цивільного захисту України, заслуженому
працівнику освіти, д.держ.упр., професору
С.М. Домбровській*

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора наук з державного управління,
доцента Ортіної Ганни Володимирівни**

на дисертаційну роботу Громико Олени Ігорівни на тему: «Механізми державного управління України в умовах розвитку інформаційного суспільства», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, темами.

В сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні відбувається системна трансформація державного управління у напрямку європейських стандартів. При цьому трансформація від традиційного державного управління до електронного урядування має супроводжуватися відповідними змінами у розвитку українського суспільства. Подальший сталий розвиток України має відбуватися у напрямку еволюційного переходу від традиційного державного управління, а саме, надання адміністративних послуг, до надання адміністративних послуг за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (електронних послуг), тобто побудови інформаційного суспільства.

Тому темпи та напрями подальшої трансформації державного управління в Україні в сучасних умовах значною мірою залежать від ефективності та результативності механізмів його реалізації в умовах розвитку інформаційного суспільства, що й обумовлює актуальність дисертаційного дослідження Громико О.І., постановку мети роботи, завдань для її досягнення та формулювання відповідних висновків.

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджується і тим фактом, що виконана Громико О.І. дисертація є невід'ємною частиною науково-дослідної роботи навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України в межах НДР «Розробка механізмів державного управління соціально-економічною сферою та її галузями в контексті забезпечення безпеки українського суспільства» (ДР № 0118U001007).

Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні концептуальних підходів та напрямів удосконалення механізмів державного управління України в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Отже, обрана тема дисертації Громико О.І. є актуальною, а поставлена мета дослідження заслуговує на увагу практиків-управлінців, оскільки спрямована на вирішення питань підвищення дієвості та результативності системи державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні.

***Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.***

Наукові положення, висновки і рекомендації є логічно викладеними, достовірними й достатньо аргументованими. Це забезпечується глибоким аналізом основних теоретичних питань досліджуваної проблеми на базі наукових праць відомих учених. Запорукою цього виступив вибір методичного підґрунтя дослідження, яким стало використання системного підходу, який полягає в комплексному дослідженні механізмів державного

управління в умовах розвитку інформаційного суспільства. Варто відзначити, що під час вивчення обраного предмету дослідження здобувач застосував ще й такі загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, як порівняльного аналізу, логіко-семантичний, історичний, аналізу та синтезу, спостереження й теоретичного узагальнення, абстрактно-логічний тощо.

На користь достатньо високої оцінки достовірності та обґрунтованості положень сформульованих дисертантом свідчить й значна інформаційна база дисертаційного дослідження. До неї відносяться як законодавчі, нормативно-правові акти, так і офіційні статистичні й аналітичні дані (загалом, до списку використаної літератури входять 234 джерела, в тому числі 17 іноземних). Опрацьовано достатню кількість наукових публікацій з викладенням результатів теоретичних і методичних розробок із зазначеної проблематики дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження.

Основні положення наукової новизни тісно пов'язані з результатами вирішення здобувачем основних завдань проведеного дисертаційного дослідження.

Особливо слід відзначити положення наукової новизни, за яким здобувачем обґрунтовано концептуальні засади стратегії державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні з урахуванням існуючого зарубіжного досвіду, спрямованої на посилення взаємодії публічної влади та громадянського суспільства, в якій виокремлено функціонування інтеграційно-правового, адміністративно-організаційного, фінансово-економічного, інформаційно-комунікаційного механізмів, визначено стратегічні цілі, методи, інструменти, принципи реалізації, перелік яких запропоновано доповнити принципами професійного, інформаційно-аналітичного й технічного регулювання інформаційних потоків вхідної, внутрішньої та вихідної інформації, що дозволить визначати й підвищувати рівень відповідальності за збір, збереження, обробку, використання

інформації у системі державного управління, забезпечити професійний інформаційно-технічний супровід діяльності органів державної влади та сприятиме формуванню сервіс-орієнтованої держави в ризик-орієнтованих умовах сучасного світу, нових соціальних обмежень та запровадження карантинних заходів через пандемію.

Одними з найбільш вагомих, з огляду на зміст завдань дисертаційного дослідження є вдосконалені здобувачем:

– теоретико-методичні підходи щодо особливостей перетворення традиційної моделі державного управління (як організуючого і регулюючого впливу держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження або перетворення, що спирається на її владну силу) на модель публічного управління в умовах розбудови інформаційного суспільства та визначено зміни у структурно-функціональному забезпеченні діяльності органів державної влади, які мають полягати у необхідності побудови «електронної держави», як способу організації державної влади на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій, що визначає концепцію розвитку сучасного суспільства і передбачає функціонування «електронного уряду» (виконавчої влади), «електронного парламенту» (законодавчої влади), «електронного правосуддя» (судової влади), що забезпечить більш тісну взаємодію органів влади та громадян за предметно-функціональною ознакою, а також персоналізовану відповідальність при організації відповідної інформаційної взаємодії.

Становлять значний інтерес також такі положення наукової новизни, що пов'язуються з подальшим розвитком:

– категоріально-понятійного апарату державно-управлінської науки шляхом уточнення змісту понять «державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства», «механізм державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства», що пов'язано з необхідністю адаптації їх змісту до існуючих викликів сьогодення, що, на відміну від існуючих визначень, передбачає тлумачення поняття «державне управління в

умовах розвитку інформаційного суспільства», як процес глибоких внутрішніх перетворень, які відбуваються у системі державного управління під впливом факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ та супроводжуються змінами її змісту, форм і принципів організації з метою досягнення більш високого рівня упорядкування її компонентів, підвищення якості й результативності впливу на розвиток громадянського суспільства, забезпечення формування сервіс-орієнтованої держави, розвитку взаємодії публічного управління, громадян та приватного сектору на основі впровадження інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій;

— теоретичного обґрунтування концептуальних етапів формування та розвитку системи державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні, а саме: етап розвитку мережі Інтернет, який заклав основу для появи перших нормативно-правових документів, спрямованих на інформатизацію державного управління (90-ті роки XX ст.); етап розробки концептуальних положень процесу інформатизації системи державного управління в контексті формування концепції побудови інформаційного суспільства через реалізацію програм національного, регіонального та місцевого рівнів (2000-2015 рр.); етап спрямування системи державного управління на забезпечення рівного доступу до інформаційних ресурсів, розвиток цифрового контенту, забезпечення безпеки в інформаційному суспільстві, формування концепції розвитку цифрової економіки та інформаційного громадянського суспільства в Україні (з 2016 р. до тепер).

Виокремлення автором механізмів з інтегративними ознаками збільшить можливість досягнення запланованих позитивних результатів, а також забезпечить системне вирішення проблемних питань в системі державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів і наукова їх цінність полягають у тому, що дисертаційна робота побудована на багатоаспектному

аналізі досліджуваної проблеми, а це свідчить про певний внесок у теорію та практику державного управління та сприяння подальшому розвитку системи державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні на основі удосконалення виокремлених здобувачем механізмів.

Теоретична та практична значимість результатів дослідження.

Аналіз наукових результатів, одержаних автором дисертації, дозволяє позитивно оцінити теоретичне значення роботи для подальшого удосконалення існуючих механізмів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства. Воно полягає в уточненні їх сутності та змісту, узагальненні світових тенденцій розвитку інформаційного суспільства, виявленні основних проблем та протиріч, які заважають зазначеному процесу в Україні, що, в свою чергу, дозволило Громико О.І. генерувати пропозиції щодо напрямів удосконалення механізмів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Практична значимість роботи полягає в тому, що теоретичні розробки та напрацювання здобувача використані на різних рівнях державного управління та в навчальному процесі.

Зокрема, департаментом економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації пропозиції щодо перспектив розвитку системи надання адміністративних послуг, формування сучасної цифрової інфраструктури, орієнтованих на забезпечення сприятливих умов для стійкого економічного розвитку Харківської області розглянуто та використано при підготовці аналітичних матеріалів для складання Програми економічного і соціального розвитку Харківської області на 2021 р., зокрема для формування пріоритетів та основних завдань соціально-економічного розвитку регіону (довідка № 01-25/983 від 15.03.2021 р.).

Богодухівською районною державною адміністрацією Харківської області розглянуто, схвалено та використовуються у робочих програмах, планах заходів та Перспективному плані (основних напрямках діяльності) на

2021 р. запропоновані цифрові механізми, спрямовані на посилення прозорості та ефективності діяльності адміністрації, вдосконалення структурно-функціонального забезпечення діяльності структурних підрозділів, впровадження сучасних технологій та інструментів прийняття управлінських рішень, обміну адміністративною інформацією, застосування нових форм надання адміністративних послуг населенню (довідка № 01-24/681 від 11.03.2021 р.).

Результати дисертаційного дослідження, а саме: поглиблення понятійно-категоріального апарату, виокремлення механізмів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства та визначення напрямів їх удосконалення використовуються при викладанні навчальних дисциплін «Державна політика: аналіз та механізми впровадження» та «Інформаційна політика в Україні» за програмою підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у Національному університеті цивільного захисту України (акт № 7 від 20.01.2021 р.).

Ураховуючи вищевикладене, можемо зазначити, що висновки та пропозиції автора дисертації мають як теоретичне, так і практичне значення.

Оцінка повноти викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях та авторефераті.

Наукові публікації Громико О.І. повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи та отримані висновки.

Основні положення і результати дослідження висвітлено в 21 публікаціях, із них: 1 колективна монографія, 5 статей у наукових фахових виданнях з державного управління, з них 1 стаття в іноземному виданні, 15 тез конференцій (загальний обсяг публікації, що належать особисто здобувачу, становить 3,2 др. арк.), які відповідають стандартам, встановленим МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління.

Порівняння тексту автореферату з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень дисертаційного дослідження та матеріалу, викладеного в авторефераті. Він не містить інформації, яка відсутня в дисертації. У її змісті реалізовані завдання дослідження, а їх вирішення складає наукову новизну отриманих результатів дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел та містить 9 рисунків, 4 таблиці та 3 додатки.

Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертації.

Дисертаційне дослідження виконане на достатньо високому науково-теоретичному рівні, але мають місце окремі дискусійні положення та зауваження, а саме:

1. В першому розділі дисертаційної роботи: «Теоретичні засади державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства» здобувач слушно розглядає сучасний стан наукових досліджень щодо сутності поняття «інформаційне суспільство», розкриває сутність та зміст державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства. Однак недостатньо звертає увагу на розгляд сутності та змісту наукової категорії «розвиток», що є доцільним та логічним, враховуючи тему дисертаційної роботи, яка сформульовано, як «...розвиток інформаційного суспільства».

2. На рисунку 1.3 дисертаційної роботи «Механізми державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства» здобувачу доцільно було б конкретизувати, що він відносить до суб'єктів та об'єктів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства, що дозволило б краще зрозуміти суб'єкт-об'єктні відносини та їх вплив на розвиток зазначеної сфери.

3. Вивчаючи зарубіжний досвід, здобувач слушно звертається до особливостей побудови системи державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства в США, країнах ЄС тощо (підрозділ 1.3

«Зарубіжний досвід державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства»). При цьому дисертант зазначає, що одними з лідерів за рівнем охоплення населення Інтернет-взаємодією з органами державної влади є такі країни, як Естонія та Данія. Було б доречно здобувачу звернути більше уваги саме на ці країни, які виявилися найбільш ефективними у побудові системи державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства та ретельно вивчити саме їх досвід.

4. У підрозділі 1.2. дисертаційної роботи «Теоретичні основи механізмів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства» здобувачем обґрунтовано функціонування інтеграційно-правового, адміністративно-організаційного, фінансово-економічного, інформаційно-комунікаційного механізмів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства. Однак в дисертаційному дослідженні недостатньо наведено аргументації та теоретико-методичного обґрунтування з приводу того, чому дисертант пропонує розглядати саме ці та лише ці механізми державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства.

5. Характеристика розвитку інформаційного суспільства в Україні та результативність механізмів державного управління у підрозділі 2.1 дисертації здобувачем проведено достатньо повно та інформативно, однак без відповідного пошуку дотичних елементів та системного їх аналізу. Адже вимагає додаткового пояснення, які саме з наведених статистико-аналітичних показників характеризують сучасний стан розвитку інформаційного суспільства в Україні, а які – результативність механізмів державного управління.

Разом із тим, зроблені зауваження та висловлені побажання мають здебільшого дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, а скоріше визначають перспективи та конкретизують напрями подальшої наукової роботи здобувача.

Загальний висновок.

Дисертація Громико О.І. є закінченою, самостійною науковою дослідницькою роботою, що виконана на достатньо високому теоретичному рівні, розв'язує конкретне науково-прикладне завдання, містить науково-практичні рекомендації щодо напрямів удосконалення механізмів державного управління в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні, відрізняється певною оригінальністю, як у постановці завдань дослідження, так і в інтерпретації отриманих результатів.

Теоретичні висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, носять достовірний характер, аргументовані і можуть бути предметом захисту. Висновки за розділами й загальні висновки до роботи мають єдину логіку викладення та змістовно становлять єдине ціле.

На підставі зазначеного, вважаю, що дисертаційна робота на тему: «Механізми державного управління України в умовах розвитку інформаційного суспільства» є закінченою науковою працею та відповідає вимогам положення про «Порядок присудження наукових ступенів» (пункти 11, 12, 13, 14), а її автор, Громико Олена Ігорівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління, доцент,

декан факультету економіки та бізнесу

Таврійського державного агротехнологічного університету

імені Дмитра Моторного

Г. В. Ортіна

Підпис засвідчує

Начальник відділу кадрів

Таврійського державного

агротехнологічного університету

імені Дмитра Моторного (м. Мелітополь)

В. ТЕРЕЩЕНКО